

MILOSLAV ŠVANDRLÍK

MUŽ S KANADSKÝM TRÁVNÍKEM

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Host U fialového džbánu

Jiří Palát se zapsal v hotelu „U fialového džbánu“ jako scenárista, ačkoliv byl mnohem spíše podplukovníkem japonské armády nebo hlídačem královského pokladu. Zajímá-li vás, jak tento dvakrát rozvedený a čtyřikrát trestaný mladý muž vypadal, mohu vám prozradit, že byl velice podobný francouzskému herci Jeanu Maraisovi, na čemž si nesmírně zakládal. Z tohoto důvodu se za něho také kdysi provdaly slečny Jitka Moučková a Kamila Záhrnská, aby se s ním rozvedly, když jim jeho zásluhou zbyly jen osobní propriety a oči pro pláč. Z výše uvedeného vyplývá, že Jiří Palát byl profesionálním zločincem. Ti, kteří ho znali, by se ovšem divili, proč si najal pokoj právě v Zimčicích nad Pum-pavou a na začátku října.

Do Zimčic se nejezdilo příliš na rekreaci ani v létě, a v tuto dobu byl hotel úplně prázdný, přestože byl jediným hotelem v okolí. Stál na samém kraji vesnice přímo u lesa a fotbalového hřiště, na jehož dřevěném plotě se skvěly vyzývavé plakáty:

V NEDĚLI O 15. HOD. se v mistrovském zápase utkají
SOKOL ZIMČICE se SOKOLEM ŽOULOV.
Vstupné 3 Kčs.

Jiří Palát hleděl na toto oznámení s krajním opovržením, protože ho kopaná zajímala asi jako pěstování chovných ptakopysků. Ale vtom se u něho zastavil správce hotelu Košta. „To je

místní derby, Mistře,“ ukázal na plakát, „a rozhodně byste se ho měl zúčastnit. Třeba byste z toho vytěžil nějaký námět na film!“

„Píšu teď scénář z prostředí konzerváren ovoce,“ zavrčel Palát. „Mladá loupáčka švestek podá zlepšovací návrh, ředitel je byrokrat a tak dále...“

„Dejte si říct, Mistře!“ nedal se Košta. „Takovou sportovní veselohru by lidi uvítali s nadšením. Vzpomeňte na *Muže v ofsajdu*! A tady se budou dít věci! Posledně jsme rozhodčího hodili do rybníka, a kdykoliv se objevil nad hladinou, metali jsme po něm hrušky. Předloni jsme hnali Žoullováky přes pole vidlema a soudce se zachránil v kostele, když zalez do varhan mezi píšťaly. Mistře, musíte určitě přijít!“ naléhal Košta. „Už pro to vaše sportovní jméno!“

„Sportovní jméno?“ podivil se Palát, který znal ze sportovců pouze Bicana a Zátopkovou.

„Přece nějaký Palát hrál za Dynamo,“ vysvětloval ochotně správce hotelu. „Pravá spojka nebo centrforvard, teď nevím přesně. Jenomže teď má chudák dištanc. Vzal nějaký velký peníze a nejmíň rok si nezakope.“

„Nezakope si už nikdy,“ pravil ponuře Palát.

„Jak to prosím rače vědět?“ užasl Košta. „Je to snad Mistrův příbuzný?“

„To jsem já sám,“ usmál se Palát.

Košta nebyl mocen slova. Zíral na Palátu s otevřenými ústy a naléhavou otázkou v očích.

„Nebudu se honit na hřišti zadarmo,“ vysvětlil mu Jiří, „už proto, že je to na úkor mé tvůrčí práce! Když se ke mně tak zachovali, rozhodl jsem se pověsit kopanou na hřebík.“

A zanechav vyjeveného Koštu před plakátem, zamířil Jiří Palát do hotelu. Vešel do svého pokoje a přistoupil k zrcadlu.

Vykartáčoval si svůj krátce střižený kanadský trávník a sedl si k oknu. Viděl správce hotelu, jak zuřivě gestikuluje, vykládá cosi dvěma mužům a ukazuje přitom k Palátovu oknu.

„Jsem pitomec!“ řekl si Jiří Palát s úsměvem. „Proč jsem se vydával za toho kopálistu? K čemu mi to může být dobré?“

Práce Jiřího Paláta

Jestliže se správce hotelu Košta domníval, že Mistr bude celé dny vysedávat ve svém pokoji a zmítat se v tvůrčích nepokojích, mýlil se. Brzy ráno nasedl Jiří Palát do fiatky, ve které přijel z Prahy, podíval se na tabuli oznamující SVÍTKOVY 9 km a záhy zmizel správcovým zrakům.

Silnice nebyla nejhorší, a tak v několika minutách dorazil do Svítkov. Co ho v tomto malém městečku lákalo? Gotický kostel? Renesanční zámek? Barokní kašna? Nebo snad výstava místního rodáka malíře Chocholatého?

Nic z toho. Jiří Palát otevřel dvířka automobilu a zeptal se jakési stařeny, kde je tu škola. Stará paní mu to ochotně vysvětlila a fiatka se znovu rozjela, aby se za chvilku definitivně zastavila před dvoupatrovou budovou, na jejíchž dveřích oznamoval nápis:

DEVÍTILETÁ STŘEDNÍ ŠKOLA VE SVÍTKOVECH

Jiří Palát vystoupil z vozu a odvážně vešel do školy. První, na koho v chodbě narazil, byla mladá, hezká a učitelka, v čemž viděl štěstí.

„Dobrý den,“ pozdravil ji s úsměvem. „Můžete mi říct, kde je ředitelna?“

„V prvním patře napravo,“ řeklo děvče, „ale jestli jdete kvůli založení včelařského kroužku, můžete to klidně projednat se mnou.“

„Velmi mě mrzí, že nejdu kvůli včelařskému kroužku,“ pravil smutně Jiří, „ale ještě se uvidíme.“

Za několik minut stanul před ředitelem, který se jmenoval Pěšička. Byl to starší muž se zachmuřenou tváří a blýskavou pleší.

„Co si přejete prosím?“ zeptal se neutrálním hlasem.

„Jsem Jiří Palát, herec,“ mírně se uklonil Jiří, „a myslím, že se mnou budete souhlasit, když vyslovím názor, že vychovatelé a umělci by v jednotné frontě měli bojovat o nového člověka.“

Ředitel zmateně přikývl.

„A proto jsem taky přijel,“ pokračoval Jiří Palát. „Vím, jak je pro vás těžké navštívit s dětmi divadlo. A chápu, kterak je obtížná výuka literatury, nemáte-li schopného předčítače. To jsou jistě objektivní překážky. Ale proč by kvůli nim měly trpět nevinné děti? Proč by se jejich duší neměla dotknout poezie? Ne ne, soudruhu řediteli, tento požitek jim musíme umožnit! A proto jsem vlastně přijel. Nemáte-li námitek, a já věřím, že jste natolik uvědomělý, abyste je neměl, přednesu dětem ze zdejší školy ukázky ze svého repertoáru. Mám pro ně připraven asi hodinový program sestavený z děl našich národních klasiků.“

Ředitel hleděl dosti rozpačitě. „Vy jste tu na kulturní brigádě?“ zeptal se potom.

„Ano, na kulturní brigádě,“ odvětil Jiří Palát. „A mám spoustu nejlepších doporučení od ředitelů škol z celých jižních Čech, kde jsem působil loni. Nyní jsem přesunul těžiště své práce na východ a doufám, že zde naleznu stejné pochopení pro svou uměleckou činnost.“

„Ovšem,“ zakoktal ředitel. „Je jistě chvályhodné...“

„Máte tu nějakou velkou místnost?“ přerušil ho Palát. „Například tělocvičnu?“

Ředitel přikývl.

„Shromážděte tam tedy všechny děti a vyberte od každého po koruně.“

„Po koruně?“ podivil se Pěšička.

„Ano,“ kývl Palát. „Že jste to vy, dělám to pro vás se slevou. Procházka českou poezií za korunu – to hned tak někde neseženete! Kdyby některé dítko korunu nemělo, nechť si vypůjčí od souseda nebo ať mu vypomůže učitel.“

Za půl hodiny se tísnilo 262 plačících dítek a dvanáct neplatících pedagogů v tělocvičně. V jejich tvářích se zračilo očekávání. Předstoupil před ně sebevědomý Jiří Palát.

„Milé děti,“ řekl jim, „možná, že si o Karlu Jaromíru Erbenovi myslíte, že to byl hokejista, který se vyznamenal v zápase s Kanadou, ale to jste vedle jak ta jedle. Erben, a to si dobře zapíšte za uši, byl básník, který napsal *Polednici*. On napsal i jiné věci, ale nejdůležitější je ta *Polednice*, a proto vám ji zarecituji.“

Jiří Palát ještě jednou přehlédł posluchače. Děti se spokojeně chichotaly, neboť jim tento populární výklad literatury vyhovoval. Učitelé byli ve zřejmých rozpacích.

Jiří se nadechl a spustil:

„*U lavice dítě stálo, z plna hrdla křičelo. Bodejž bys jen trochu málo, ty cikáně, mlčelo...!*“

Přednášel příjemným barytonem, a jelikož v dobách, kdy se ještě zabýval vylupováním pavlačí, hrával u ochotníků první milovníky, dopadlo to nyní dosti obstojně. Na závěru básně si dal obzvláště záležet:

„*Matku vzkřísil ještě stěží, avšak dítě – zalknuté!*“

Učinil tragické gesto a skončil. Ozval se mohutný uznaný polesk. Nyní byli zřejmě spokojeni i učitelé.

„Ale to, milé děti, není všechno,“ pokračoval Jiří Palát, když se předtím několikrát uklonil. „Takový Vrchlický, ten taky nepsal špatně. Jestli znáte *Noc na Karlštejně*, tak tu napsal on. Ale tu vy asi znát nebudete, protože jde o představení mládeži nepřístupné, a na to máte ještě dost času. Stejně jako na alkohol a cigarety. Kluci – nekouříte náhodou? Ne? To je dobře!“

„Prosím, Brabenec kouřil na záchodě!“ ozval se jasný hlásek odkudsi zezadu, ale vzápětí dvojité mlasknutí a překvapené zaštkání oznámilo, že žalobník byl umlčen.

„Tak tedy ten Vrchlický,“ nedal se vyrušit Jiří Palát, „napsal moc krásnou báseň o jednom kouzelníkovi. Poslechněte si ji, děti!“

A začal přednášet báseň, kterou si pamatoval, stejně jako ostatní, ještě z obecné školy:

„Žil jednou jeden kouzelník, ten v ledném bydlel hradu, kol pás měl z jíní utkaný a sněhobílou bradu...“

Báseň měla opět veliký úspěch a Jiří Palát se dokonce setkal s obdivným pohledem mladé učitelky, kterou jako první potkal při příchodu do školy. Usmál se na ni a spustil *Tomana a lesní pannu*. Pak následovala Nerudova *Vzhůru již hlavu, národe* a Sládkova *Štěstí je jen muška zlatá*. Tím byla procházka po české poezii skončena a obecenstvo se rozcházelo. Žáci byli spokojeni, že zabili jednu vyučovací hodinu, učitelé se dohadovali o tom, neměl-li být v pořadu zastoupen ještě alespoň Mácha a Sova, a mladá učitelka požádala Palátu o autogram. Ochotně vyhověl.

„Neviděla jsem vás náhodou ve filmu?“ zeptala se při té příležitosti.

„To je možné,“ odvětil skromně.

„Určitě jsem vás viděla,“ řekla, „jenže jste tenkrát neměl ten kanadský trávník.“

Stiskl jí ruku a vyhledal ředitele Pěšičku. Ten mu vysolil 262 korun, poděkoval za pěkný přednes veršů a napsal doporučení pro další školu.

„Jeďte do Cibulova,“ poradil mu, „tam je ředitelem soudruh Hamzák a ten má velice rád básně. Dokonce sám trochu píše.“

„Jsem rád, že jsem mohl něco udělat pro to, aby si naše mládež oblíbila poezii,“ řekl Jiří Palát a odporoučel se.

Za chvíli se jeho fiatka rozjela směrem k Cibulovu.

Ten den recitoval Jiří Palát na čtyřech školách, což mu vyneslo 1183 Kčs. Snad ani nemusím zdůrazňovat, že daň ze mzdy ani z umělecké činnosti neplatil.

Obsah

Host U fialového džbánu	5
Práce Jiřího Paláta	7
Trocha historie	12
Posila na obzoru	14
Lekce filmového herectví	17
Nečekaná nevěsta	20
Potíže s vlastní dcerou	23
Poezie a sny	25
Anděla a Robert	28
Potíže se svorností	31
Jsmetady, vážený Mistře	34
Lyrika, epika a vývoj	38
Debata literární	39
Atentát a švestková povidla	45
Potíže se strategií	49
Tatínek nic nenamítá	57
Budu se chovat slušně	60
Střetnutí s Havránek	65
Palát není Havránek	71
Palát na lovu	75
Rebelové	81
Před velkým utkáním	84
Před utkáním	87

Co ještě Zimčice neviděly	90
Kocovina a perspektivy.	98
Tři dcery	101
Palát versus nebezpečí	105
Úspěch Ireny Sojkové	109
Katastrofa	112
Ta, která ho nebaštila	120
Splněný sen Lubomíra Dočkala. . .	124

MILOSLAV ŠVANDRLÍK

MUŽ
S
KANADSKÝM
TRÁVNÍKEM

Přebal navrhl Jiří Miňovský.

Ilustrace Jiří Winter – Neprakta.

Redakce Jaroslav Kopecký.

Jazyková redakce Blanka Kroupová.

Vydalo Nakladatelství Epoque s. r. o.,
Kaprova 12, 110 00 Praha 1,
v roce 2019, jako svou 729. publikaci.

První souhrnné vydání, 136 stran.

Sazbu a litografii provedlo studio Prestig.

Vytiskl Akcent tiskárna Vimperk, s. r. o.

Knihy Nakladatelství Epoque můžete zakoupit u svého knihkupce
nebo si je lze objednat:

písemně na adrese: Kaprova 12, 110 00 Praha 1 – Staré Město,
telefonicky na čísle: 224 810 352, 224 810 353,
e-mailem na adrese: objednavky@epocha.cz,
na internetové stránce: www.epocha.cz

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA